

V c
5043

Pietatis Monumentum,
 SERENISSIMO ac POTENTISSIMO
 PRINCIPI ac DOMINO
 DOMINO
JOHANNI GEORGIO II.
 Duci Saxoniae, Juliae, Cliviae ac Montium S. Rom. Im-
 perii Archi-Mareschallo & Electori, Landgravio Thuringiae, Marchioni
 Misniae & utriusq; Lusatiae Burggravio Magdeburgensi, Comiti
 in Marca & Ravensburg, Dynastae
 in Ravenstein,

Pio Munifico, Felici
 PATRIAE PATRI

Jussu Academiae VVittenbergensis

A. S.

cl^o l^oc^o XXC.

Consecratum

M. FRIDERICO CHRISTIANO BÜCHERO,
 Schlibensi, Saxon. Elect. Alumno & Or-
 dinis Philosophici Adjuncto.

VVITTEBERGÆ,
 Typis JOHANNIS SIGISMUNDI Ziegenbeins.

SERENISSIMO AC POTENTISSIMO
PRINCIPI AC DOMINO

DOMINO

JOHANNIGEORGIO III

Duci Saxoniae, Juliae, Cliviae ac Montium S. Rom.
Imperii Archi-Mareschallo & Electori, Landgravio
Thuringiae, Marchioni Misniae & utriusq;
Lusatiae, Buggravio Magdeburgensi,
Comiti Hennebergico, nec non
Marcae, Ravensburgi & Barby,
Dynastæ in Raven-
stein,

DOMINO SUO CLEMENTISSIMO,

Hoc pietatis monumentum

humillimè dicat

M. Fridericus Christianus Bücher

SI quis ex hoc loco prospectum undique
circumferat, sequi vertat in omnem par-
tem, haud scio, an oculis suis auribusque
fidem habeat, & se in conspectu Vestro,
Patres Conscripti, atque in hoc celeberrimo sapien-
tiae domicilio versari credat? Usque adeo vasta, incul-
ta, relicta omnia, & nec famae respondere nec pri-
stinae dignitati videntur. Ora Vestra in terram de-
jecta, demissi oculi, vultus admiratione defixi, vel me-
tuentium habitus sunt vel lugentium, non Musarum,
quibus Veteres porrectam frontem, hilarem fa-
ciem, manus plaudentes, & alia non nisi laetitiae ar-
gumenta tribuebant. Quis autem se credat apud
illos esse, qui nec apud se ipsos videntur esse, quis in
Academia, quis in celebritate versari, ubi poenae so-
litudinem reperit? Ignoscite dolori meo, P. A.
quod nec ea in Vobis dissimulet, quae alto pecto-
re premunt ipsi sapientes, etiam in adversis spem
vultu simulare docti. Majora sunt, quae patimur,
quam ut patientiae leges accipiant: plura sunt,
quam ut in his fortitudo colligere sese, & constan-
tia sibi constare possit. Bellorum metus in arctum
coegerat copias nostras: eo vix depulso medio-
cris facta accessio. Nunc pestis ingruit &, im-
minentis periculi formido, parum abest, quin fe-

A

cerit

III
Rom
ravic
;

m

cher

cerit vastitatem. Satis hæc malorum erant, sed of-
fenso Numini satis non erant, Adhuc privatas
domos concussit ruina: nunc & regnatrices cecide-
returres. Cecidit eheu! cecidit Optimus Princeps,
JOHANNES GEORGIUS II. Germaniæ Pro-
pugnaculū, Saxoniam unimentū, Academiae præ-
sidium! Qvis talia intuendo sibi temperet à metu?
In propriō periculō nimia sistat trepidatio, & do-
mesticæ jacturæ dolor cedat publicæ incolumita-
ti. At in communi omnium discrimine non com-
moveri, & quod totam Patriam ferit, irati Numinis
fulmen adversō & paratō pectore excipere, nec
hominis, nec sapientis est. Et quis Patriæ Pa-
tris mortem æquo ferat animo? Quem ama-
bant universi, quod singulis esset præsidio,
quid ni eum exoptent singuli, qui suo discessu
destituit universos? Lugent imperii Proveres,
mæret Germania, tota Saxonia confecta do-
lore est, squalent agri, afflictantur oppida, omnes
deniq; tam mansuetum Patrem, tam salutarem pa-
cis ac libertatis Vindicem, tam felicem Principem
desiderant, An fileat Academia, & sine luctu trans-
mittat Ejus obitum, qui semper bonarum artium
patrocinium suscepit, securitatem asseruit, fortu-
nas tutatus est & auxit?

Verum enim verò dum hæc beneficia Prin-
cipis reputo mecum, nescio, quæ nova spes
erigat

erigat animum. An quod eorum meminisse dul-
cescit, qui nobis benefaciunt; an verò quod amissæ
felicitationis recordatio spem faciat rediturae? DEus
est, A. O. DEus est periculorum & discriminum
comes, eòq; propitiò futurum speramus, ut me-
moria & beneficia indulgentissimi Principis, qui-
bus sapientiæ ac literarũ studia cumulatè ornavit,
aliquando resarciant, quam fecimus jacturam; &
Vos Academiae & Academiam Vobis reddant,
Quare cum in Ejus Honorem jussu atq; auctoritate
Vestrâ habendam mihi oratio sit, illud eqvidem pal-
marium puto, tot maximorum in liberales artes &
hanc imprimis Academiam meritorum celebra-
re memoriam, & aliquã vicem reddere Pio, Muni-
fico, Felicissimoq; Principi, eã tamen lege atq; omi-
ne, uti nec Vestrae omnium expectationi, nec meo
officio me intelligam esse facturum satis. Fateor
enim ingenuè, me obsequendi studiò abreptum,
oneris, quod mihi passus sum imponi, non ante sen-
sisse molem, quàm mutare consilium integrum
non erat. Dicendum est de meritis Optimi Maxi-
miq; Principis. At DEum immortalem! quantò
ingeniò opus est, ut de Optimò benè, & de Maxi-
mò dignè loquaris; aut si qua mihi esset dicendi co-
pia & facultas, hæc ipsius etiam Principis foret be-
neficium. Dicendum est apud Vos, Sapientissimi
Patres, à quibus quia didici merita æstimare, quic-

quid in eorum laudem afferri potest, id omne Vos
rectius cogitando potestis, quam ego dicendo as-
sequi. Nihilominus, quod aliis metum ac pudore-
rem, mihi spem animumque; addit, ut quod ab orati-
one mea expectandum foret, situm esse in Vobis
credam, si munificentissimi Principis recorda-
tio Vos mihi attentos, auctoritas Vestra benevo-
los reddat. Cæterum satis habeo Illi pietatem, Vo-
bis obsequium, aliis exemplum præbuisse & incita-
mentum, ut ubi meum deficiat officium, suo inge-
nio & favore studeant emendare.

Et si quælibet in Principe virtus divinum aliquid
& cæleste habeat, tamen beneficentia imprimis
præstat, in quo se tollat excelsus animus, ipsique ad-
jungat Deo. Is enim cum Optimus juxta & Maxi-
mus sit, vim tamen suam in aliis extra se rebus bene-
ficiò experiri, & magnitudinem benignitate metiri
voluit. Numinis instar homo est, & naturam pro-
pensus ad liberalitatem, sed ad ejus vicem eò pro-
pius accedunt Principes, quò magnificentius est, uni-
versis, quam singulis præstare operam: & cum nemi-
ni obligati sint, se omnibus beneficiò, & omnes sibi
obsequiò devincire. Optimus Princeps JOHAN-
NES GEORGIUS SECUNDUS, cum pruden-
tiâ, sanctitate, justitiâ & iis rebus omnibus, quæ Prin-
cipum laudes cælo & sideribus æquant, nulli majo-
rum cesit, nisi quòd diversa fortuna hujus virtutes
jucun-

jucundiores, illorum clariores fererit; tùm verò liberalitate & beneficiâ sui seculi Proceres facile superavit. Hac admirationem apud exteros, amorem apud suos & quod utrôq; pulchrius, id præterea consecutus est, ut hi affectum colerent, illi fructu & splendore caperentur. Quâ tamen auctoritate dici non potest, quàm sit moderatè ac scienter usus, famæ suæ nec incuriosus, nec venditator, ut qui ad Dei gloriam & Patriæ salutem referebat omnia. Sursum erecta mens eum suspiciebat, à quo haberet, quod beneficeret, ut Eum imitaretur, cujus vicem fungeretur: deorsum tulit oculos, ut & hominem se esse meminerit, & quicquid in se supra hominis fortunam esset, id omne miseris deberi, & aliorum saluti. De pietate adversus Deum alibi copiosius dictum, nec pium est, maximas laudes ingenii culpâ deterrere. Aut si quis esset in dicendo tam divinus homo, qui suò quodam jure id sibi sumeret, ut in hac parte proveheretur longius, næ is vereor, ne Vestræ, A.O. prudentiæ vel pietati subdiffidere videatur. Et si omnes tacerent, vel hæc cathedra, hæc subselliamultò disertius loqveretur, quàm ut infantia hujus assequatur garrula disciplina. Veruntamen hic mihi temperare non potui, quin recitarẽ denuo infigne illud pietatis erga Deum & ex eâ profecti erga literas amoris documentum, quòd

B

sacra-

sacratissimi Verbi Codex auctoritate Ejus & sum-
ptu non mediocri recens editus exemplò cōmen-
dat prorsus inusitatò. Neq; vereor, ne Vobis tædiū
afferat subinde iterata ejus mentio. Uti enim aro-
mata, si crebrius perfricentur, plus odoris afflant,
ita existimo gratiorem fieri, quæ sæpius refricatur,
excelsæ virtutis memoriam. Atq; in illo mirabili
opere haud quidem mirari juvat faberrimæ artis
celaturas, in quibus res à sanctissimis Heroibus ge-
stas veluti coràm intueri datur. Quamquam enim
his etiam non desit, quod obtutum defigat, ani-
mumq; advertat, & à pictura imaginibusq; ad rem
ipsam & veritatē transducatur; tamen quod illustris-
sima Ipsius Principis manus accessit Operi sacratis-
simo perficiundo, & Patriarcharū, Regum, Princi-
pum, Deoq; dilectissimorū hominū Vita spiā præ-
fatione attextuit, id verò omni admiratione majus
est, & Apellistabulam & marmora vincit Lysippi.
Nam si ab his fingi potissimum & pingi voluit Ma-
gnus ille Macedonum Rex, quod haud vanè arbi-
trabatur, tantò plus admirationis se habiturum a-
pud posteros, quantò præstabilior in suis virtuti-
bus effingendis horum artificum futura esset ope-
ra; crediderim profectò, cælestes animos, quorum
memoriam Serenissimus Scriptor concinnæ man-
davit historiæ, immortaliter gaudere, ac delectari
Principis pietate, Deoq; plenâ manu ferre laudes
&

& gratias, quòd inclinatójã & labente mundo, tanti Heröis excitaverit studium, qui laudem virtutum suarum propè fenescentem ab oblivione hominum vindicaret. Quid hac ingenti gloriã excellentius, quid in omni genere laudis pulchrius cogitari potest? Sapientes eqvidem in iis non ferunt scribendi cacoëthes, quibus sceptrum Deus, non calamum tradidit, & quos regendis, non erudiendis hominibus præfecit. Vanæ gloriæ cupidus & eo nomine à Luthero graviter culpatus est Rex Angliæ, cætera doctissimus, qui malebat scriptis turbare religionem, quàm imperio pacare regionem, falsum vindicare, quàm bonũ publicum asserere, calamum adversus Deum, quàm arma contra intestinum hostem sumere. Noster autem quàm longè abfuit ab ista vanitate? Optimum non minus, quàm sapientem sese præbere Principem volebat, qui non ex eruditione, sed etiam virtute, non ex scientia, sed pietate, non ex sola rerum prudenter gestarũ, quas describeret, contemplatione, sed actione ipsa æstimaretur. Scripsit de sanctorum factis, ut ea magis expeditã imitatione exprimeret; & feliciter expresfit, ut aliis scribendi materia & laudis exemplum esset. Habet hoc emolumentum diligens scribendi studium, ut serias cogitationes altiùs infigat animo, intellectum rerum pulchritudine teneat, memoriam firmet, ejusq; fideli opera voluntatem ex-

excitet ut quod mente concepimus, factô ipso gestiat experiri. Id quod ita planè arbitror usû venisse Illustrissimo Scriptori, eoq; consiliô in senectute susceptum hoc negotium esse, ut langvescentes animi vires ad pietatē redintegraret reficeretq; recodatione sanctissimorū exemplorū. Cùm enim hæc identidem relegeret, necesse erat nunc Ejus animo occurrere sapientem Ægypti pro regem, qui inter primas imperii curas habuit, colere & propagare sapientiæ studia, idq; tam felici perfecit successu, ut ex Ægyptô velut ex eqvô Trojanô mitteretur, qui totâ Italiâ Græciâq; habiti sunt sapientiæ parentes. Jam ante oculos animūq; versabatur Davidis imago, qui bonis artibus docendis magisteria ordinatim distribuit, & futurum regni hæredem, ut moribus Principe dignis sedulo fingeretur, sacerdotibus tradidit in disciplinam. Nunc juvabat meminisse Babylonii Regis, qui Ebræis discipulis ex ipso regio dimenso præbuit alimenta. Nunc curam injiciebat pietas Nehemiæ ac Esræ, qui ob connubia cum Gentibus contracta vehementer metuebant, ne quid inde detrimenti vera caperet religio. Sanè quidem cum in eam historiam incidit illustrissimus Scriptor, sine dubio animum Illius subiit imago superiorum temporum, cum Calviniana secta nobiscum non matrimoniorum sed religionis coire societatem, coagmentare pacem, conglutinare con-

concordiam immane quantum laboraret? Quis
Eum putet sine singulari consilio & instinctu Divi-
no in eam curam venisse, ut ad scribendum appel-
leret animum, circa eandem exacti seculi ætatem,
qva Doctores nostri ut hostibus veritatis renunci-
arent amicitiam de aureolo Concordiæ libro con-
silia inierunt. Quid sibi voluit renovata sacri Co-
dicis editio, nisi ut confirmaret eos, qvi nullas ab
hostibus veritatis oblatae pacis conditiones accipi-
unt, nisi qvas ipse DEus in Verbo suo præscripsit?
Enimverò pacifici non sunt, qvi ut paci consulant
in civitate, bellū indicunt veritati, & adversus Deū
odia sulcipiunt, ut malè facta inter homines coëat
amicitia. Ea demum firma pax est, contra errores
& vitia æternū & implacabile bellum gerere. Hæc
erat Principis nostri constantissima voluntas, qvā
morte sua & divinis testamentis veluti obsignavit:
huc spectabant ejus beneficia, ut cultus Divini san-
ctitates in dies existerent majores & meliores, &
vera religio, pro qva sancti illi homines, suiq; Ma-
jores non veriti sunt vitam sanguinemq; profun-
dere, facta & tecta, ut ajunt, & ab omni errore sin-
cera integraq; conservaretur.

Verum nec minus in remp. pius & pro-
pensus erat. Gnarus enim permagnò civita-
ti constare Principes; summam dabat ope-
ram, ut suas perinde curas reip. vectigales, &
imperium majus esse, qvām patrimonium; qvi verò

C

tri-

tributa solverent, non suis compendiis tantum
sed omnium servire necessitatibus, nec plus impen-
sæ facere, quam usuræ, cives sui cognosce-
rent. Principum thesaurus veluti vastissimum
mare est, quod omnia flumina ingenti aquarum
molerecipit, sed tenui quidem fonte occultisq; na-
turæ vestigiis reddit; mox tamen in altissima litto-
ra exonerat. Sic beneficia Principum ex immensis
reip. sumptibus hauriuntur, & primâ quidem spe-
cie ad oppidò paucos redire visa, nihilo minus in
remp. longè lateq; ab iis diffunduntur, utpote quo-
rum prudentiâ, consiliò & labore fit, ut universis
impertiantur, quorum fructum singuli percipiunt.
Liberales artes & studia sapientiæ rivi sunt, quibus
setotos, & quicquid habent, Principes profundunt
in civitatem. Hæc sunt felicitatis publicæ fontes,
& rerum omnium, quibus in civitate opus est, sca-
turigo. Ab his in rebus prosperis, ne per earum af-
fluentiam res publ. diffluat, & in adversis, ne mer-
gatur, consilia petuntur. Hæc templis sanctitatem,
foro justitiam, & suæ cuiq; domi asserunt securita-
tem. Hæc pacem legibus armant, & bellum pacis
artibus justitiâq; componunt. Quæ Noster cum
omninò ac planè intelligeret, ut erat circumspectis-
simus & cordatus Princeps, nihil prius, nihil anti-
quius habuit, quam iis prospicere, quorum provi-
dentiâ sibi opus esset; quam iis prodesse, qui ut in
publi.

publicum prodesſent, maximos labores & ſe ipſos
infumerent; quàm eorum fortunæ & neceſſitati-
bus occuſare, ſine quibus ſalva eſſe reſp. nequirit.
Atq; hæc ratio ſemper apud Ipſum valuit contra in-
vidiam vulgi & calumnias imperitorū, qui tamen
ſuo plerumq; experiuntur malô, ſibi ipſis maximæ
futuros invidiæ, qui optimis artibus invidiam con-
flare; & ſuæ blandiri ſtultitiæ, qui ut melioribus
præmia intervertant, eos criminari in occulto ſo-
lent ad falſa parati laudatores. Quicquid ſit hujus
rei, bonas literas curare, fovere, tegere, ea demum
principalis cura, hæc ſceptro & diademate digna
gloria eſt, ringantur licet imperiti, rumpatur invi-
di. Procul hinc faceſſat Licinii efferata & bono ci-
ve, quid dicam Principe? indigna vox, peſtem reip.
literas eſſe, quæ, Doctõribus ad lucrum, nemini ad
virtutem profuerint. Faceſſat Muhammedanabar-
baries quæ, ne deliria ſuæ ſuperſtitionis pateât me-
liora doctis, ne bona libertatis intelligant miſeri,
omnes artium diſciplinæ procul è finibus regni
exulare juſſit. Faceſſant Neronis aſtus, qui literas
magnifici, ut ex iis decipere, perdere, trucidare
diſceret, qui magiſtrum ſuum immenſo ſtipendiõ
affecit, ut ejus doctriinâ ſuõq; ingeniõ in perniciem
reip. uteretur: ſed ſuõ demum intellexit periculõ,
ſapientiam tam iis, qui eam contemnunt, quàm
qui eam peſſimõ abuſu in odium & contemtionem

dabunt, exitio fuisse. Noster ab sese longissime detestabatur hos mores. Literas in deliciis ac honore habuit, ut ex iis disceret rectè honorare Eū, à quo ipse, ut ab omnibus honoraretur in illustri positus esset. Sapientiam amavit, ut à Sapientibus amaretur, & tanti fieri ab iis voluit, quanti eos ipse fecerit. Litteratis stipendia decrevit, ut eos reip: & se utrisq; obligaret. Pietas nimirum versabat celsam animam, sine qua liberalitas aut prodiga, aut sterilis & infructuosa est. Pietatē coluit, ne beneficia malè collocaret, & benignè fecit benè meritis, ut pietatem Deo & patriæ probaret.

Intelligitis opinor, A. O. ex quo fonte & quo seminariò fructum inexhaustæ beneficentiæ à suo Principe retulerit Patria & hæc imprimis Urbs, hæc Academia, quæ Ipsi ullò locus non fuit in omni provincia dulcior, quòd ea cæteris omnibus antecellit divinitus assertæ religionis gloriâ. Solent Reges Principesq; urbi, quæ incunabula præbuit, perpetuam nascendi largiri sortem, & in qua ipsi adoleverint, continuis augere incrementis. Et quid etiam Dresda, imperii ac gloriæ domicilium, urbs & situ & descriptione ædificiorum & pulchritudine imprimis nobilis, quid quæso nō habet, quo certare possit cum copiosissimis ornatisq; Germaniæ urbibus? Nec immeritò eam magnificavit Noster, quod in eâ natus esset: At nec omisit hanc

hanc urbem, ex qua habuit, quod senatum esse non pæniteret. Ibi juvabat intueri mirificis moli- bus excitatas aedes; hîc pulcherrimè coagmentata, quibus res sacra nititur, fundamenta: ibi statuarum colossos, hîc reip. columnas: Ibi regias gazas, hîc sapientiæ thesauros; ibi mæniū ærata robora, hic Dei munimenta. Illic imprimis oculos, hîc animum pascebat, sæpe testatum faciens, garrulis gratulantiū Musarum vocibus plus delectari se, quàm sumptuoso apparatu deliciarum, quæ simul subductæ oculis sunt, evanescent. Hinc crebræ itiones ad nos, & diutinæ mansiones, nec unquam à nobis abiit, quin majus desiderium & sui relinqueret, & nostri secum auferret; nec unquam rediit, quin ad fuisse nobis expediret. Quippe haud minor esse Scipione Africanô voluit, qui cum quotidie prodiret in publicum, non antè fertur se domum recepisse, quàm alicui beneficium præstitisset. Et quo gaudiô non ita pridem, qua gratulatione exceptus est, cum Vos Hospites P. A. non dedignaretur, incertumq; faceret, utrum potior causa fuisset sibi de Vobis con- vivis, an Vobis de Ipso, at quanto Hospite! gratulan- di? Fortè circumspētabat ibi facies Majorum suorum, & Serenissimos oculos magni Succes- foris in sese convertēbat, nunc FRIDERICUS, qui Academiam inchoavit, nunc JOHANNES, qui conservavit, nunc JOHANNES FRIDERICUS, D qui

fundavit, mox MAURITIUS, qui instauravit, AUGUSTUS, qui amplificavit, CHRISTIANI, qui sustentarunt, nunc celsissimæ memoriæ PATER, qui ab interitu vindicavit; & ad pristinam gloriam revocavit. Tum verò vix sese capere pietas, tentare animum, urgere, instare, permovere, usq; dum prorumperet foràs, co siliumq; daret stipendium Academiae Patribus amplificandi accessione non mediocri, eoq; beneficio, quo gloriosissimos Majores non modò exæqvavit facilè, verum etiam superavit. Illi enim ferè de prædiis Monachorum, illis Ægypti spoliis Academiae prospexerūt, Hic de suo ærario paratissimoq; thesauro largitus est. Illi stipendia decreverunt, ut alerentur artes; Hic auxit, ut ornarentur. Perpetuū quidem & Ipsi cum aliis commune erat, prodesse omnibus; at de doctis benè mereri, hoc Ipsi proprium, hoc eximium erat. Cum incredibilis in eo benignitas esset, multis largitus est, quotidianò pænè convitiò fatigatus; pluribus, cùm nihil essent meriti, ut eos prius rogasse, quàm se benefecisse pæniteret, & exemplò suò ad benè merendum incitaret. Hic autem vota omnium anticipavit, expectationem vicit, & incertum erat, utrū magis expedire sibi arbitratus sit, Vobis, Patres Cōscripti, debere an præstitisse? Illud humani generis deliciū Titus Vespasianus, cum sine beneficio diem
trans-

transegisset cum Amicis, se diem perdidisse aiebat.
O felicem diem! quem Noster cum Amicis hilarè
sumpsit, & beneficiò insignem fecit, quod in pluri-
mos annos & longè venturam duraret ætatem. O
felicem Principem, qui sumptibus suis spem poste-
ritatis suscepit erudiendæ! Non enim est ullum
beneficium principali fastigio dignius; quàm quod
erogatur in posteros. An verò restrictior ad largi-
endum discentibus fuit? Certè quidem fieri non
potest, quin omnium beneficiorum, quæ bene me-
rentibus tribuuntur, si non fructus, spes saltem gau-
diumq; ad similes redundet. Imò nec fructu eorum
carere possunt, propter quos collata sunt. Annon
videtis, Commilitones dilecti, nubes, quas ex O-
ceano hauserunt, magna fæcunditate in terram re-
fundere aqvas, & quam à Sole Luna fæneratur, lu-
cis hujus usuram eripere nemini? Si quis benefi-
corum se queratur ex parte, id per se ipsum stetisse
sciat. Ecquid de iis dicam, qui communi Acade-
miæ mensâ fruuntur, quorum immunitates tam
difficili tempore, ubi ampliùs cænare obolò non
licet, non modò conservavit indulgentissimò Prin-
ceps, verum etiam, si vita mansisset, aucturum se re-
cepit. Quis tanti beneficii aditu hic prohibetur,
etiamsi ab extremis huc deferatur Indis? Ite per to-
tius Germaniæ Academies, videte, quærite, cir-
cumspicite. Unicuiq; certo plerumq; numero cir-
cum-

cumscripta est, nec Patriæ fines excedit benignitas. Saxonum Patrem & Hunnus adorat, & Sarmata veneratur, & quoscunq; inde usq; ab Hercyniæ finibus huc egit divinæ veritatis amor. Tum verò quanta vis exulum, quos brutum Vejovis Tarpeii fulmen patriâ exegit, ad Saxoniam velut communem afflictorum patriam confluxit. Ferè cum ipsa gente in desuetudinem abiit vetus adagium, quo Mysorū ultimi dicebantur, qui erant, ut Florus ait, barbarorum barbari, & ad quos navigare iussi, qui ultimum supplicium meriti. Si hoc gentis nostræ, cui mutatis moribus id nominis hæsit, immortalis gloriæ datū, ut Mysorum primi nominò appellentur proverbio, apud quos omnibus commune patet hospitium. Nec Vos mihi silendi estis, Commilitones, quos hic stipendia Principis alunt. Enimverò absq; hoc beneficio esset, quod ut quisq; Vestrum tot maximis laboribus ad laudem gloriamq; contenderet? Quis non sisteret in carcere, tantum abest, ut metam contingere niteretur? Quæ ego dum gratâ menterecolo, cor mihi cumulatur lætitiâ, & tantâ obruor dicendi copiâ, ut nesciam, quod initium sit habitura, quem exitum oratio. Quatamen cum facilè intelligam, tantum exæquari non posse beneficium, sacro silentio venerabor merita, quia meo officio satius est, quàm summis laudibus Maximi Principis aliquid de-

itas. defuisse. Agite autem, Commilitones optimi,
nata mecum incumbite in hanc curam, ut suis quisq; be-
iæ fi- neficiis, & eorum operâ utatur, qui tantâ sui Prin-
n ve- cipis atq; Nutritii liberalitate aucti, uti ejus fructû
Tar- nobis impertiri cupiunt, ita suô exemplô ad laudes
com- gratiasq; nos exhortantur. Novum est, at jucundû
Fere gratias agendi genus, cui omnia debeamus, eidem
s ad- velle plurima debere. Nimirum hos suæ benificen-
rant, tiæ fructus consecutus est Optimus Princeps, vivus
s na- adhuc vidensq;, ut intelligeret, ea se apud gratos
hoc memoresq; posuisse.

Quid autem optabilius esse potest, quam
de bene meritis benemereri? Quod si fe-
licitas vis quædam est amoris ac benevolentia
Divinæ, quæ perpetuò comitatur actus & consilia
Deum pure mente colentium, quis omnium dubi-
cipis tet, quin & suis beneficiis, quæ per pientissimum
otus- Principem præstitit, gratiosè faverit immor-
idem tale Numen. Unde enim tanta eruditorum nubes,
arce- quæ Saxoniam propemodùm inundat, nisi ex hoc
etur? ingenti beneficiorum oceano hausta? Evolvite
ni cu- Annales Vestros, P.A. & septingentos pluresve
iâ, ut numerabitis, quibus imperante JOHANNE GE-
itum ORGIO II. summos honores contulistis. Quan-
ntum do Vos ipsos longa serie sedentes intueor, totidem
entiô mihi videre videor sidera à Sole Patriæ nostræ col-
s est, lustrata, tot mundi lumina, quot scripta vestra.
iquid Pellere errorum tenebras, mentibus præferre lu-
de- E cem,

cem, hostium veritatis præstringere oculos, totum orbē illustrare famâ & meritis, propria Vobis laus; at maximus honor est, quocunq; jaciatis radios, ibi & Solis Vestri illuxisse gloriam. Quid? cum Ipse latus suum cingentes & ad nutū circumquaq; stantes cerneret tot generosissimos Heroas, quos in sinu suo Academia nostra finxit & formavit, fulcra illa reip. FRISIOS, GERSDORFIOSQVE, & si quod aliud est illustre Nomen; obsecro Vos, Auditores, quæ mens fuerit Patriæ Patri, qui sensus, qui oculi, quis ardor animi, quid cogitarit, quid optarit, quæ gaudia, quas gratulationes piô conceperit pectore, quæ vota & gratias Deo optimo & maximo allegarit? Hi siquidem consilio & manu fortes, uti remp. felicissimè regunt, ita præsertim nobis asseruere pacē, pacē, quæ nihil est ad studia honestatis excolenda in omni vita salutarius. Recogitate quæso, A. O. & vobiscum commentamini pericula & calamitates, quibus in viciniâ liberales artes involvit bellorum furor. Inter arma silent leges, conticescunt suavissimæ Musarum voces, nec cum viris solùm, sed cum honestate ipsa, cum religione, cum veritate bellum geritur. At nobis, A. nobis hæc Deus otia fecit, nobis liquit ab omni periculo metuq; esse securis, & umbrâ Saxonicae rutæ tectus Helicon noster viguit floruitq; ut in eo doctrinæ & virtutes altissimas agerent radices. Quàm visu, quàm auditu jucun-

cun-

dum fuit, semitas urbis hujus fervere discentium stu-
diō, eosq; more modoq; apud per omnis erudi-
tionis florentissima tempe ultro citroq; vagari, &
suavisissimis virtutibus implere generosa pectora,
nunc circumlimpidissimos Israëlites fontes certa-
tim confidere, nunc ad abditos Justiniani recessus
hærere, nunc in spaciosis Galeni campis salu-
berrimos colligere succos, nunc per Aristotelis mel-
litisfimiq; Platonis hortos depascere flores, nunc &
gustare dulcissimos Aonidum fructus; deniq; au-
ditoria omnia gratisimo murmure ac susurro di-
sputantium personare. Hic sua religioni sanctitas,
sua legibus auctoritas, sua pulcherrimis rerum sci-
entiis veritas, sua literis eruditissimis gratia consti-
tit & venustas, nec quicquā ad summā defuit discē-
di cupidissimis. Mitto collegia omnium ordinum
benè constituta, sæpè revisa, pristinae disciplinae ac
dignitati restituta. Hujus universae felicitatis uti
magnam partem sibi vindicat hæc Academia, ita
facile intelligitis, tanta hæc esse & talia bona, ut co-
piosum Fabium de lassare valeant. Mihi, ne vestra
benignitate abutar, ad finem properandum est. De-
stinarat felicissimus Principum, quam Torgæ re-
novare cæperat, revocatae in Ecclesiam concor-
diae, hic solenni ritu ac cerimonia celebrare me-
moria & sic felicitati suae ultimum imponere Colo-
phonem. Sed ecce mors obrepit interim, & ple-

niorem gaudii fructum vis manusq; major deflo-
rat. O durum fatum! Eheu! quò subito jam
prolapsæ sunt spes nostræ? Qui benefacere non
desiit, esse desiit! Vixit, qui ut semper viveret, di-
gnus erat. Cui de nostris annis optabamus adde-
re, obitu suo fecit, ut & quod reliquum vitæ est, in-
visum nobis & insuave putemus. Optime Prin-
ceps! Ideone tantæ pietatis moliebaris opus, ut
non perficeres? Ideone nobis fecisti bene, ut
Te amisso, tanto pejus esset? Ideone nos reddidisti
felices, ut præteritæ felicitatis tantò acerbius sit de-
siderium? Eheu! quàm metuimus, ne Tecum pax
& concordia. Sed reprimo me, ne videar male
ominatis verbis exasperare luctum. Nimiùm do-
lere piorum obitus, invidiæ non amoris est. Cur
enim nolimus illi melius esse, quàm nobis, qui nobis
sæpè, quàm sibi maluit. Cur ægrè feramus illi à
Deo bene fieri, quem Divina bonitas, ut nobis be-
ne faceret, clementer indulgit. Nec moritur Prin-
ceps apud eos, quibus sui reliquit desiderium, &
qui omnibus est desiderandus, quod in Hærede
prospexerit, ne desideraretur. Videor mi-
hi jam videre apertos cælos, & augustâ
facie renidentem Beatissimum Principem, cæle-
stiumq; animorum comitatu stipatū adstare æter-
no Numini, & cum sibi gratulari, tum pro salute
Patriæ, quam reliquit, ardentissimè precari. Nec
mora,

mora, pax & justitia coire in fœdera, jungere dex-
tras, in precibus ac gratulationibus sese mutuò am-
plecti, osculari, atq; his vocibus mihi visæ implere
cælum: Advertite animum, Cives, pellite metum.
DEus Vos amat, nec patietur, spe beneficiorum
suorum in irritum redacta, frustrari sui amantes.
Satis iræ neciq; datum. Posthæc in gratiam vobis
cum redibit gratia, vitæq; & cura salutis erit. Hæc
nubila qui rumpet, gratior it dies, & quæ exortu
suo tenebras dissipabit, ac vigorem attonitis red-
det, lux nitet amænior. Sol occasus adhuc in fide-
ribus micat, & Princeps, quem acerbè lugetis, in Il-
lustrissimo Hærede vivit. Hic res instaurabit ru-
entes, restituet collapsas, reddet amissas. Hoc Sta-
tore tempora in priscum aurum reditura, Vobis re-
ducent FRIDERICORUM sapientiam, MAURITIORUM
magnanimitatem, AUGUSTORUM felicitatem. Sur-
gunt in spem tantam Avitæ gloriæ æmula Proles,
juventutis Principes, & saluberrima consilia mi-
scebit Regia mater, Daniæ Pallas, Saxonæ Mi-
nerva. Religio & pietas, justitia & leges & o-
mnes etiam bonæ artes, quicquid spei habent, in
Horum tutela, præsidio ac favore repositum ha-
bent. Favet iis, ne dubitate, æternus rerum Ar-
biter, qui vos voluit succedere pientissimo Prin-
cipi, non minùs in imperii mittet, quam pietatis
F æq;

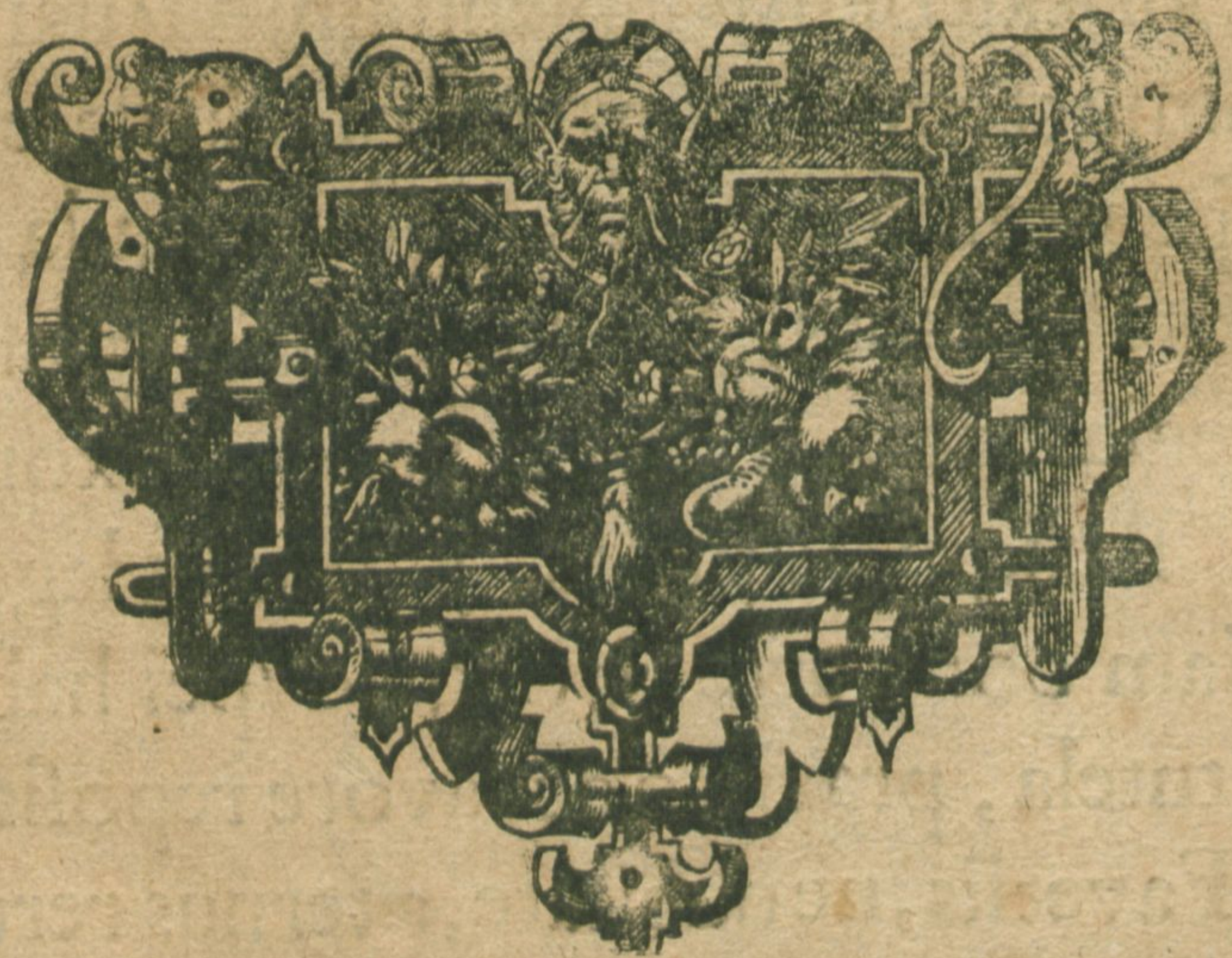
eflo-
jam
non
t, di-
dde-
t, in-
Prin-
s, ut
e, ut
idisti
it de-
pax
male
do-
Cur
nobis
s illi à
is be-
Prin-
n, &
erede
r mi-
gustâ
cæle-
æter-
salute
Nec
mora,

FK 9c 5043

æq; ac felicitatis Paternæ hæreditatem. Hæc sunt A.O. cælestia omina, & divina præfagia, de quibus eò minus dubitare possumus, quò certi- ores exemplo nostro facti sumus, DEI hanc le- gematq; fatum esse, ut quæ experti mala & peri- cula sumus, grata vicissitudine mutet. Nos de- niq; vota nostra jungimus, supplices ad cæ- lum tendentes manus: Vivat JOHANNES GEORGIUS III. & qui nomine Tertius audit, nec AVO pietate secundus & PATRI munifico par, Utrumq; felicitate ter & amplius vincat.

D I X I.

ULB Halle 3
001 581 929

h.c.

Hæc
a, de
erti
c le
peri
sde
cæ
NES
ndit,
I

WAT

A. 3, 54

Vc
5043

Pietatis Monumentum,

SERENISS
PR

NTISSIMO
NO

JOHAN

RGIO II.

Duci Saxoniae, J
perii Archi-Marescha
Misniae & utriusq
in

ntium S. Rom. Im-
Thuringiae, Marchioni
deburgensi, Comiti
nastae

Pi

Felici

gensis

M. FRIDE
Sch

NO BÜCHERO,
no & Or-
cto.

VVITTEBERGÆ,
Typis JOHANNIS SIGISMUNDI Ziegenbeins.